

17. juli 2019

EM2019/35

I medfør af § 33 i Forretningsorden for Inatsisartut skal jeg hermed fremlægge følgende forslag til beslutning:

Forslag til Inatsisartutsbeslutning om at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en national handlingsplan, som målrettes at efterleve hele FN's Konvention om Barnets Rettigheder i Grønland, og som lever op til de anbefalinger, som Børnetalsmanden har givet i bilaget til dette beslutningsforslag.

(Medlem af landstinget, Laura Taunajik, Siumut)

Begrundelse:

FN's Konvention om Barnets Rettigheder har nu i en årrække, siden Grønland tiltrådte Børnekonventionen i 1993, været på den politiske dagsorden.

Den væsentligste positive udvikling er, at bevidstheden om børns rettigheder er øget og fortsat øges. En bevidsthed, som har igangsat et stort og engageret arbejde både kommunalt og på landsplan. På lovgiversiden har dette arbejde blandt andet resulteret i en lov om Støtte til Børn (2017).

Den netop vedtagne nationale handlingsplan målrettet nedbringelse af omsorgssvigt af børn og unge (EM 2018/171) inkluderer imidlertid ikke alle landets børns rettigheder. Handlingsplanen omfatter kun de børn og unge, som udsættes for omsorgssvigt og den overser dermed de alvorlige udfordringer for de børn og unge, som ikke figurerer i socialsagerne.

Med en national handlingsplan, som tager udgangspunkt i barnets rettigheder i FN's Børnekonvention, vil Grønland én gang for alle kunne sætte retningen for at *alle* landets børns rettigheder efterleves og dermed give Grønlands børn og unge mulighed for at vokse op i en tilværelse med trivsel og livsmød.

Den nationale handlingsplan for forbedring af hele landets vilkår for børn, skal tage udgangspunkt i det grønlandske samfund. Det er derfor afgørende at den bygges op ud fra en inddragelse af befolkningen, hvor der særligt tages udgangspunkt i lokale ressourcer. Det er et faktum, at der er store problemer med ressourcer inden for de områder som skal løfte børneområdet. Derfor er det vigtigt at tage udgangspunkt i, at der lokalt findes ressourcer, og at der udvikles ressourcer. Børnetalsmanden har f.eks. gennem sine rejserapporter kommet med konkrete eksempler og dokumenteret, at disse ressourcer findes lokalt, og at lokalbefolkningerne ønsker at være med og samtidigt har ønsker om hvordan børneområdet kan løftes. Sådanne eksempler kan læses om i rejserapporterne for Qaanaaq og Tasiilaq. Et andet eksempel på at løft og ansvar af børneområdet lykkedes ved at inddrage

befolkningen og tage udgangspunkt i dem er Qeqqata Kommunia. Efter Børnetalsmandens rapport om Qeqqata Kommunea, har kommunen ikke kun inddraget befolkningen, men også involveret alle områder som har med børn at gøre. Det vil sige, at kommunen ikke kun har set på det sociale område, og dens administrative virke, men aktivt sammen med andre berørte området arbejder for, at tage fælles ansvar og fælles udvikling af forholdene for hele kommunens børn og familier.

Her ses også et eksempel på at en indsats for at rette sig efter hele FN's Børnekonvention er mulig, ved at sætte kortsigtede og langsigtede mål. Denne model kan med fordel være til inspiration for den kommende nationale handlingsplan.

- Der eksisterer i forvejen en Inatsisartutlov, der har til formål at beskytte og yde støtte til børn og unge, med særligt sigte på børn, der er socialt udsatte eller har særlige behov (§ 1, Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn).
- FN's Børnekomité anbefalede i 2003, at lande der har underskrevet FN's Børnekonvention, gennemfører en national handlingsplan, som tager udgangspunkt i alle 54 rettigheder i FN's Børnekonvention¹ og omfatter alle landets børn

Børnetalsmand Aviâja Egede Lynges på vegne af Børnerettighedsinstitutionen fremsendte forslag af 17. juni 2019 er vedlagt som bilag til beslutningsforslaget.

Børnetalsmanden anbefaler, at den nationale handlingsplan:

- Gælder alle landets børn og indeholder alle 54 rettigheder i FN's Konvention om Barnets Rettigheder
- Inkluderer en høringsproces, der inddrager børnene og den voksne befolkning for at sikre ejerskab
- Vedtages på højeste niveau og indgår i det nationale budget
- Tilføres tilstrækkelige ressourcer, både menneskelige og økonomiske
- Koordineres mellem Selvstyret, kommuner, sundhedsvæsen, politi, NGO'ere og befolkningen
- Er som minimum 10-årig og indeholder såvel kortsigtede som langsigtede mål
- Indeholder en beskrivelse af en bæredygtig proces for at realisere børnenes rettigheder i hele landet
- Tager udgangspunkt i regionale og lokale forskelle i Grønland og sætter sig udover politiske erklæringer, opstiller realistiske og opnåelige målsætninger ift. hele spektret af økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og politiske rettigheder for alle børn
- Formidles bredt til offentligheden, herunder børn (oversat til børnevenlige versioner, samt til passende form og sprog).
- Omfatter overvågning og løbende revision, regelmæssig ajourføring, samt periodiske afrapporteringer til Inatsisartut og offentligheden

Med dette forslag er det ønsket, at alle børn uanset sociale status får styrket deres rettigheder.

¹ <https://archive.crin.org/en/library/publications/national-plans-action.html>

Økonomiske og administrative følger for det offentlige

Det skønnes, at der skal afsættes økonomiske midler til aflønning af en planlægningsmedarbejder i ca. et helt år til en sum af 500.000 kr. Der er allerede ansat personale i det departement som er ressortansvarlig for dette område.

Økonomiske og administrative følger for de private næringsdrivende.

Ingen.

Økonomiske og administrative følger for borgerne

Ingen.



17. juni 2019

Forslag om at Naalakkersuisut pålægges at udarbejde en national handlingsplan målrettet at efterleve hele FN's Konvention om Barnets Rettigheder i Grønland

FN's Konvention om Barnets Rettigheder har nu i en årrække været på den politiske dagsorden, siden Grønland tiltrådte Børnekonventionen i 1993.

Den væsentligste positive udvikling er, at bevidstheden om børns rettigheder er øget og fortsat øges. En bevidsthed, som har igangsat et stort og engageret arbejde i både kommunerne og på landsplan. På lovgiversiden har dette arbejde blandt andet resulteret i en lov om Støtte til Børn (2017).

Den netop vedtagne nationale handlingsplan målrettet nedbringelse af omsorgssvigt af børn og unge (EM 2018/171) inkluderer imidlertid ikke alle landets børns rettigheder. Handlingsplanen omfatter kun de børn og unge, som udsættes for omsorgssvigt og den overser dermed de alvorlige udfordringer for de børn og unge, som ikke figurerer i socialsagerne.

Med en national handlingsplan, som tager udgangspunkt i barnets rettigheder i FN's Børnekonvention, vil Grønland én gang for alle kunne sætte retningen for at *alle* landets børns rettigheder efterleves og dermed give Grønlands børn og unge mulighed for at vokse op i en tilværelse med trivsel og livsmod.

Den nationale handlingsplan for forbedring af hele landets vilkår for børn, skal tage udgangspunkt i befolkningen. Det er derfor afgørende at den bygges op ud fra en inddragelse af befolkningen, hvor der særligt tages udgangspunkt i de lokale ressourcer. Det er et faktum, at der er store problemer med ressourcer inden for de områder som skal løfte børneområdet. Derfor er det vigtigt at tage udgangspunkt i, at der lokalt findes ressourcer. Børnetalsmanden har f.eks. gennem sine rejserapporter kommet med konkrete eksempler på at disse ressourcer findes, og at lokalbefolkningerne ønsker at være med og samtidigt har ønsker om hvordan man kan løfte børneområdet. Sådanne eksempler kan læses om i rejserapporterne for Qaanaaq og Tasiilaq. Et andet eksempel på at løft og ansvar af børneområdet lykkes ved at inddrage befolkningen og tage udgangspunkt i dem er Qeqqata Kommunian. Efter Børnetalsmandens rapport om Qeqqata Kommunian, har kommunen ikke kun inddraget befolkningen, men også inddraget alle områder som har med børn at

gøre. Det vil sige, at kommunen ikke kun har set på det sociale område, og dens administrative virke, men aktivt sammen med andre berørte området arbejder for at tage fælles ansvar og fælles udvikling af forholdene for hele kommunens børn og familier.

Her ses også et eksempel på at en indsats for efterlevelse af hele FN's Børnekonvention er mulig, ved at sætte kortsigtede og langsigtede mål. Denne model kan med fordel være til inspiration for den kommende nationale handlingsplan.

Begrundelser

- Der eksisterer i forvejen en Inatsisartutlov, der har til formål at beskytte og yde støtte til børn og unge, med særligt sigte på børn, der er socialt udsatte eller har særlige behov (§ 1, Inatsisartutlov nr. 20 af 26. juni 2017 om støtte til børn).
- FN's Børnekomité anbefalede i 2003, at lande, der har underskrevet FN's Børnekonvention, gennemfører en national handlingsplan, som tager udgangspunkt i alle 54 rettigheder i FN's Børnekonvention og omfatter alle landets børn <https://archive.crin.org/en/library/publications/national-plans-action.html>

Disse områder skal blandt andet som minimum være en del af en National Handlingsplan:

1. Inden for skoleområdet er børns og unges ret til uddannelse udfordret. Handlingsplanen skal derfor indeholde en kortlægning af omfanget af skolebørns mistrivsel og en plan for hvordan disse børns ret til læring og udvikling efterleves.
2. Inden for fritidsområdet er der mangel på muligheder for aktiviteter og væresteder for børn og unge med børneprofessionelt opsyn. Det gælder også for børn i komplicerede læringsituationer og med særlige behov. En handlingsplan skal angive hvordan børns ret til fritidsmuligheder efterleves, og med særlig opmærksomhed rettet mod børn, der lever i mindrebede familier. Børnene og de unge skal høres i processen.
3. Inden for børneopdragelse og grænsesætning bør alle forældre og andre omsorgsgivere gives mulighed for støtte og hjælp til børneopdragelse. Særlig opmærksomhed bør vies til de familier, som er i risiko for at svigte deres børn, da de har ret til at få hjælp.

4. Det tværfaglige samarbejde mellem kommune, daginstitutioner, fritidsområdet, sundhedsvæsen, politi og socialvæsen skal sikres gennem koordinering.
5. Adgangen til sundhedsydelser i landet er udfordret, så børn, der har brug for sundhedsfaglig undersøgelse, udredning og behandling, får ikke hjælp. Boligmangel og fattigdom udfordrer yderligere barnets ret til sundhed og en tilfredsstillende levestandard. En national handlingsplan skal indeholde en plan for hvordan børns ret til sundhed og en tilfredsstillende levestandard efterleveres.
6. Børn, der udsættes for vold, seksuelle overgreb eller andet misbrug, skal sikres den hjælp, de har ret til. Det gælder også børn, som oplever det som vidner eller pårørende. Viden om hvor børn kan få hjælp skal udbredes.
7. Arbejdsgangen på den lokale socialforvaltning er langsommelig og mangelfuld. Det betyder, at børn, der har brug for hjælp, får den sent eller slet ikke. En National Handlingsplan skal indeholde en beskrivelse af hvordan barnets ret til hjælp efterleveres.
8. Forbruget af hash og alkohol i både byer og bygder er omfattende. Den Nationale Handlingsplan skal angive, hvordan børn og unge i misbrugsfamilier får hjælp. Det gælder også børn og unge, som selv har misbrug.
9. Såvel den fysiske som den psykiske sundhedstilstand blandt børn er foruroligende; mobning er psykisk vold og er udbredt blandt både børn og voksne. Børn og unge er vidner til både psykisk og fysisk vold, blandt andet i hjemmet og bliver også selv udsat selv for vold. Den Nationale Handlingsplan skal indeholde en beskrivelse af hvordan barnets ret til beskyttelse mod vold og misbrug efterleveres.
10. Der er generelt store mørketal, hvilket betyder, at børn, der ikke er registreret i det sociale system, overses og derfor ikke får hjælp. Der skal derfor udformes en plan for kortlægning af mørketallet, så alle børn sikres den hjælp og beskyttelse, de har ret til.
11. Selvmordstruede børn og børn udsat for overgreb får ikke hjælp: Børn og unge som er selvmordstruede og/eller udsættes for overgreb mangler behandlingsmuligheder. Det gælder også børn og unge, som vokser op i misbrugsmiljøer, er vidner til eller er del af traumatiske og voldsomme epi-

soder. En National Handlingsplan skal indeholde en beskrivelse af hvordan barnets ret til beskyttelse og hjælp efterleves.

12. Mangel på uddannede sagsbehandlere, inhabilitet, besparelser og for mange sager til for få medarbejdere i det offentlige nævnes som årsagerne til den manglende hjælp og støtte til børn og forældre. Handlingsplanen skal angive en beskrivelse af hvordan barnets ret til hjælp efterleves.
13. Forældre med psykisk sygdom eller handicap kan have svært ved omsorgsrollen. Handlingsplanen skal indeholde en beskrivelse af hvordan barnets ret til en tryk opvækst efterleves.
14. Anbragte børn er særligt udsatte, så Handlingsplanen skal indeholde en beskrivelse af hvordan barnets ret til en tryk opvækst, eget sprog og kultur samt ret til at blive inddraget i alle beslutninger, der vedrører barnet, efterleves.
15. Børn med synlige såvel som usynlige handicap og børn i komplicerede læringsituationer overses, og der er udbredt mangel på fagfolk, som har de sproglige og kulturelle forudsætninger for at forstå og hjælpe børnene. Handlingsplanen skal indeholde en beskrivelse af hvordan alle børn sikres retten til et værdigt liv på linje med andre.

Hvis Naalakkersuisut som et hele, og på alle niveauer, skal fremme og respektere børnenes rettigheder, skal den arbejde ud fra en samlende, overordnet og rettighedsbaseret national strategi, som er forankret i FN's Konvention om Barnets Rettigheder.

En National Handlingsplan:

- Gælder alle landets børn og indeholder alle 54 rettigheder i FN's Konvention om Barnets Rettigheder
- Inkluderer en høringsproces, der inddrager børnene og den voksne befolkning for at sikre ejerskab
- Vedtages på højeste niveau og indgår i det nationale budget
- Tilføres tilstrækkelige ressourcer, både menneskelige og økonomiske
- Koordineres mellem Selvstyret, kommuner, sundhedsvæsen, politi, NGO'ere og befolkningen
- Er som minimum 10-årig og indeholder såvel kortsigtede som langsigtede mål
- Indeholder en beskrivelse af en bæredygtig proces for at realisere børnenes rettigheder i hele landet
- Tager udgangspunkt i regionale og lokale forskelle i Grønland og sætter sig udover politiske erklæringer, opstiller realistiske og opnåelige målsætninger ift. hele spektret af økonomiske, sociale, kulturelle, borgerlige og politiske rettigheder for alle børn

- Formidles bredt til offentligheden, herunder børn (oversat til børnevenlige versioner, samt til passende form og sprog).
- Omfatter overvågning og løbende revision, regelmæssig ajourføring, samt periodiske afrapporteringer til Inatsisartut og offentligheden
- Handlingsplanen vil uundgåeligt indeholde prioriteringer, men dette må på ingen måde forsømme eller udvande de detaljerede forpligtelser, som Grønland har accepteret i henhold til Konventionen

Asannittumik inuulluaqqusillunga

Med kærlig hilsen



Aviâja Egede Lyngø
Meeqqat Illersuisuat
Børnetalsmand
avi@mio.gl
Tlf.: 531274